

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Ярова Ліліана Вікторівна ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	383
Калашнікова Людмила Володимирівна СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ ЩОДО УБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	385
Яковлева Лілія Іванівна ФІЛОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС ЩОДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ІСТИНА, ІДЕНТИЧНІСТЬ, ІНТЕЛЕКТУАЛИ	388
Яценко Микола Анатолійович СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА ВІРТУАЛЬНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ МОЛОДІ	391
Каретна Ольга Олександрівна ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	395
Прохоренко Євгенія Яківна ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ДЕВІАЦІЙ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	398
Дмитрієв Вадим Вадимович ВПЛИВ «МЕДІАТИЗОВАНОЇ РЕАЛЬНОСТІ» НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНІ.....	401

СЕКЦІЯ 20. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ОСОБИСТОСТІ ТА СОЦІУМУ В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

Цільмак Олена Миколаївна РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПСИХОЛОГІВ.....	404
Ульянов Вадим Олексійович ХРОНІЧНИЙ СТРЕС В ФЕНОТИПІЧНІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНЕТИЧНИХ НАСЛІДКІВ ТРИВАЛОГО ВПЛИВУ ІОНІЗУЮЧОЇ РАДІАЦІЇ.....	406
Бакурідзе Ніна Григорівна НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ОСІБ З ЛЕГКОЮ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЮ ТРАВМОЮ ТА ВИБУХОВИМИ УШКОДЖЕННЯМИ ОКА У ВІДДАЛЕНОМУ ПЕРІОДІ.....	410
Герашенко Олександр Сергійович КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	412
Гурін Руслан Сергійович ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	415
Джежик Ольга Володимирівна ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА ЯК ОСНОВНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В ПРАВОЗАСТОСОВЧІЙ ГАЛУЗІ	417
Корнута Людмила Михайлівна ПСИХОЛОГІЯ КОМАНДНОЇ РОБОТИ В ПЕРІОД КРИЗИ.....	420
Лісовенко Анна Федорівна ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА КРИЗУ ІДЕНТИЧНОСТІ	422
Павзюк Анатолій Анатолійович ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ СТІЙКОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙНОГО ЛІДЕРСТВА У КРИЗОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ	426
Репнова Тетяна Петрівна ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА У ПОДОЛАННІ РИГІДНОСТІ МИСЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	428
Самара Ольга Євгенівна ВПЛИВ ПОРУШЕНЬ СЕКСУАЛЬНОЇ СФЕРИ НА ЗРОСТАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ НАСТРОЇВ У КРИЗОВИХ УМОВАХ	430

На психологічну підтримку та супровід звернуло увагу 82 % осіб, що брали участь в опитуванні. Вони вважають, що наявність в університеті психолога, програм профілактики стресу, тренінгів із розвитку емоційної компетентності сприяє покращенню освітніх результатів.

Відтак, результати опитування свідчать про те, що за допомогою створення емоційно комфортного середовища, підтримку мотивації, розвиток когнітивних ресурсів можна забезпечити ефективне навчання та виховання всебічно розвинутої особистості майбутнього фахівця. З іншого боку, тільки інтеграція психологічних знань в освітній процес університету дозволить формувати всебічно розвинених і компетентних фахівців. Перспективами подальших розвідок вважаємо розгляд впливу емоційної та інтелектуальної сфер на академічну успішність майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Батечко Н. Г. Феномен якості вищої освіти в сучасному науковому дискурсі. *Освітнологічний дискурс*. № 3-4. 2017. С. 1-16.
2. Стеблецький А. Л. Чинники забезпечення якості вищої освіти. *Педагогічна освіта : теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2020. № 33 (1). С. 31-40.
3. Хворостяна Н. В., Велікжаніна М. В. Аналіз основних чинників, які забезпечують якість освіти. *Економіка і регіон*. № 3 (34). 2012. С. 25-29.

Ключові слова: майбутні фахівці, психологічні особливості, якість освіти.

Keywords: future specialists, psychological characteristics, quality of education.

Джежик Ольга Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук, доцент*

ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА ЯК ОСНОВНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В ПРАВОЗАСТОСОВЧІЙ ГАЛУЗІ

У сучасних умовах розвитку суспільства практична психологія відіграє важливу роль у забезпеченні психологічного добробуту особистості, групи та суспільства в цілому. Зростання соціальних, економічних, інформаційних та безпекових викликів зумовлює необхідність у створенні та функціонуванні ефективної психологічної підтримки на всіх рівнях життєдіяльності людини. В Україні головною організаційною формою, що забезпечує реалізацію практичної психології, є психологічна служба. Її структура, напрями діяльності та особливості функціонування охоплюють широкий спектр сфер – від освіти до правоохоронних органів. Її діяльність спрямована на психологічну підтримку населення, профілактику соціально-психологічних проблем, а також підвищен-

ня ефективності функціонування організацій через врахування психологічних чинників. Залежно від пріоритетів та напрямів роботи, використовуються різні назви: «психологічна», «соціальна» або «соціально-психологічна» служба. Також в залежності від організаційної структури та підпорядкування служба може носити назву «центр», «лабораторія», «клініка», «бюро» тощо.

Психологічна служба може функціонувати як самостійний підрозділ або як частина організації (наприклад, освітнього, медичного чи правоохоронного закладу). У межах певної галузі вона поділяється на первинні, регіональні та центральні структурні одиниці. Крім практичних підрозділів, до складу служби можуть входити також науково-практичні та методичні підрозділи – інститути, навчальні центри, лабораторії, що забезпечують наукове підґрунтя діяльності служби та підготовку кадрів.

Функціонування психологічної служби може здійснюватися за різними принципами: галузевим, міжгалузевим або проблемно-феноменологічним. В окремих випадках вона може існувати і у формі приватного підприємства, надаючи послуги у сфері практичної психології на договірній основі [1, с. 20].

Особливу роль у системі психологічної підтримки відіграє психологічна служба правоохоронних органів, яка становить специфічний напрям практичної психології. Вона функціонує у Національній поліції, кримінально-виконавчій службі, Національній гвардії, Державній службі України з надзвичайних ситуацій та прикордонній службі. У цих структурах психологи забезпечують психологічне супроводження службової діяльності, професійний відбір кадрів, роботу з особовим складом у кризових умовах.

Крім того, посади практичних психологів запроваджено в окремих підрозділах Служби безпеки України, органах суду, прокуратури, пробації тощо. Деякі правоохоронні структури залучають психологів на договірній основі для вирішення специфічних завдань, зокрема оцінки психоемоційного стану, кризового втручання та профілактики професійного вигорання серед працівників.

Сучасна практична діяльність, особливо у сфері публічного управління та правоохоронних органів, вимагає від психолога не лише високого рівня професійної підготовки, а й наявності особистісних якостей, які дозволяють ефективно працювати в умовах психологічного навантаження, відповідальності та взаємодії з людьми в кризових ситуаціях. У зв'язку з цим особливого значення набуває цілісна система професійного становлення фахівця ще на етапі здобуття вищої освіти. Цей процес має поєднувати засвоєння спеціальних знань та розвиток соціальних компетентностей, що відповідають сучасним викликам і вимогам до професії.

При оголошенні конкурсів на заміщення посад практичних психологів, зокрема у сферах, пов'язаних із забезпеченням державної безпеки, правопорядку чи соціальної підтримки, стейкхолдери встановлюють комплексні вимоги. Окрім освітнього рівня та досвіду, акцент робиться на особистісних характеристиках кандидата. Зокрема, це мотивація до змін, моральна стійкість, високий рівень інтелектуального розвитку, гнучкість мислення, здатність до аналітичної

діяльності та ефективної комунікації. Не менш важливими є самостійність, відповідальність, організованість, стресостійкість, швидкість прийняття рішень у складних умовах, а також прагнення до постійного розвитку.

Ці характеристики мають враховуватись у процесі навчання психологів у закладах вищої освіти. Професійна підготовка має бути орієнтована не тільки на засвоєння фахових знань, а й на розвиток так званих «м'яких навичок» (soft skills), необхідних для ефективного виконання професійної діяльності. До «м'яких навичок», в першу чергу, належать: креативне й критичне мислення, вміння працювати в команді, лідерські якості, організаторські здібності, здатність до переконання, публічного виступу, ведення переговорів, а також ініціативність і вміння адаптуватися до нових умов.

Невід'ємною складовою професійного зростання майбутнього психолога є також формування правової свідомості, яка має закладатися ще під час навчання у виші. Саме правосвідомість забезпечує відповідальне ставлення психолога до виконання службових обов'язків, дотримання етичних принципів та здатність до саморефлексії в процесі роботи.

Таким чином, психологічна служба є невід'ємною частиною системи соціальної, освітньої та безпекової підтримки в Україні. Її багаторівнева структура, гнучка організаційна форма та здатність адаптуватися до потреб конкретних галузей забезпечують ефективну реалізацію практичної психології. Особливої уваги заслуговує діяльність психологів у правоохоронних органах, де від їхньої професійності залежить не лише емоційне благополуччя особового складу, а й ефективність виконання завдань, пов'язаних із безпекою держави та громадян. Подальший розвиток психологічної служби потребує інституційної підтримки, удосконалення підготовки фахівців і впровадження інноваційних підходів до організації психологічної допомоги в різних сферах суспільного життя.

Отже, ефективна діяльність практичного психолога, особливо в правозастосовчій галузі, вимагає не лише фахової підготовки, а й комплексу особистісних якостей та соціальних навичок. Відповідно, заклади вищої освіти мають спрямовувати освітній процес на всебічний розвиток здобувачів, інтегруючи у програми навчальних дисциплін як спеціалізовані знання, так і засоби формування soft skills. Такий підхід дозволить сформувати конкурентоспроможного, адаптивного та відповідального фахівця, здатного ефективно реалізовувати свою діяльність в умовах сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Психологічна служба правоохоронних органів України: навч. посіб. / В. С. Медведєв, О. І. Кудерміна, Д. А. Горбенко. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2022. 188 с.

Ключові слова: психологічна служба; правова свідомість психолога; професійна підготовка; правозастосовча сфера; правоохоронна діяльність.

Keywords: psychological service; legal consciousness of a psychologist; professional training; law enforcement; law enforcement activities.